

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ   คุณภาพชีวิตผู้ประกอบการจากโครงการถนนคนเดินท่าแพ
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน   นายไพฑูรย์ เยาวโสภา

ปริญญา   สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ ปิณฑวลี ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรัตน์ นิลवास กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการถนนคนเดินท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ต่อคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการในโครงการ ทั้งในภาพรวมและมิติย่อยของคุณภาพชีวิต ตามกรอบแนวคิดของชาน ซึ่งประกอบด้วยคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย และด้านสังคมและเศรษฐกิจ เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ได้รับจัดสรรให้ประกอบการได้จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ จำนวน 7 กลุ่ม รวม 23 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ดีขึ้น เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านความพึงพอใจในชีวิต ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตเพิ่มขึ้น แต่มีบางรายที่ไม่พึงพอใจในชีวิตที่ต้องมาประกอบการในถนนคนเดินท่าแพ เนื่องจากต้องรอเป็นเวลานานเพื่อจำหน่ายสินค้าและมีการแข่งขันด้านราคาสินค้า ด้านอัตมโนทัศน์ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้สึกเกี่ยวกับภาพลักษณ์ตนเองดีขึ้น ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย ส่วนใหญ่มีสุขภาพดีขึ้นทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติทางกาย พบว่า ผู้ประกอบการมีกำลังในการหาซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพได้ ได้ออกกำลังกายเพิ่มขึ้น แต่อาจได้รับมลพิษจากฝุ่นควันจากรถยนต์ และควันบุหรี่ในโครงการถนนคนเดิน มิติทางใจ พบว่า ผู้ประกอบการมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีที่ผ่อนคลายความเครียด ได้พูดคุยกับบุคคลอื่น มีที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในด้านต่างๆ แม้ว่ามีบางรายที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปริมาณความต้องการสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นจนผลิตไม่ทัน สำหรับมิติด้าน

สังคมและจิตวิญญาณนั้น พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันและระหว่างบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้ประกอบการด้วยกันและจากลูกค้ามีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มมากขึ้น มีกลุ่มและเครือข่ายในการทำงาน มีความสุขที่ได้ร่วมทำบุญเพิ่มขึ้น มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ไม่เอาเปรียบลูกค้า หวงแหนในถิ่นฐานบ้านเกิดและศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้ว่าจะเกิดการแย่งพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าหรือการทะเลาะกันบ้าง ทำให้ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการมีอาชีพ รายได้ที่เพิ่มขึ้น ลักษณะการทำงานที่ปลอดภัย รู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำเนื่องจากช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้ดีขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โครงการถนนคนเดินทำแพมีผลกระทบในด้านบวกต่อคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการและสมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคม มากกว่าด้านลบ จากการให้พื้นที่และโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงโอกาสในการพัฒนาตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดโครงการถนนคนเดินให้ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งเสริมให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองที่น่าอยู่ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title   Quality of Life of Street Vendors at Tha Phae Walking Street
Project Chiang Mai Province

Author   Mr. Phitoon Yaowasopa

Degree   Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Waraporn Pannavalee   Chairperson

Asst. Prof. Dr. Wararat Nilaward   Member

ABSTRACT

The objective of this qualitative study was to explore an impact of Tha Phae Walking Street Project, Chiang Mai Province, on the quality of life of street vendors. This study evaluated overall and individual dimensions of the quality of life based on Zhan's conceptual framework, which consisted of life satisfaction, self-concept, health and functional status and socio-economic status. Data were collected using the observation and in-depth interviews. The key informants were 23 persons in 7 different groups of the street vendors. Content analysis was utilized for data analysis.

The results showed that both the overall quality of life and the quality of life in each dimension of most vendors were improved as a result of the project. For life satisfaction dimension, the majority of vendors were satisfied with their lives at the project. However, a few vendors were dissatisfied because of a long waiting period to sell their products and a high price competition. For self-concept dimension, most vendors felt better about their images. For health and functional status, most vendors perceived an improvement in all four dimensions of health. The physical health was enhanced because the vendors could afford healthy food and increase exercise. Nonetheless, some vendors reported inhaling smoke and dust from automobiles and cigarette smokers, which negatively affected physical health. For mental health, the majority of

vendors perceived a better mental status. They had a place to release stress, and to interact and consult with other persons. However, a few vendors were worried by overloaded consumer orders of merchants, which had an impact on their mental health. With respect to social and spiritual health, there was an interaction and counseling among vendors and other people, and increased social network. In addition, the vendors were happy because they could donate and help other persons, show respect to their genitors, and appreciate beautiful Lanna tradition. Even though the social and spiritual health of most vendors was improved, there were some conflicts and fights among some vendors. For socio-economic dimension of quality of life, the majority of vendors were satisfied with having a career and safe working features, and through feeling accomplished in their career as it increased an income for themselves, family and community.

This study indicated that the Tha Phae Walking Street Project had more positive impact on the quality of life of street vendors, as well as their family, community and society than negative impact. This occurred through the space and opportunity provided in the project for career and income building, self developing, and socialization. Therefore, this project should be sustained in order to enhance the quality of life of population and to develop Chiang Mai to be a healthy city.